

**Brüssel, 14. juuli 2026
(OR. en)**

11602/26

**JAI 954
FREMP 236
AG 111
POLGEN 187**

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu järelused iga-aastase õigusriigidialoogi hindamise kohta

Delegatsioonidele edastatakse I lisas nõukogu poolt 14. juulil 2026 heaks kiidetud järelused iga-aastase õigusriigidialoogi hindamise kohta.

Delegatsioonidele edastatakse II lisas Itaalia avaldus.

NÕUKOGU JÄRELDUSED IGA-AASTASE ÕIGUSRIIGIDIALOOGI HINDAMISE KOHTA

TULETADES MEELDE, et pärast järelduste¹ vastuvõtmist Euroopa Liidu Nõukogu ja 16. detsembril 2014 nõukogus kokku tulnud liikmesriikide poolt on kõik liikmesriigid osalenud lojaalse koostöö vaimus nõukogus peetavas iga-aastases õigusriigidialoogis, pidades silmas oma kindlat kohustust tugevdada õigusriigi põhimõtet kui üht väärtust, millel Euroopa Liit rajaneb;

TULETADES MEELDE, et eesistujariigi 19. novembri 2019. aasta järeldusi² toetas 26 liikmesriiki ning et nende järelduste koostamise ajal leppisid kõik delegatsioonid kokku, et õigusriigi teemal nõukogus toimuvat dialoogi hinnatakse uuesti 2023. aasta lõpuks, võttes arvesse saadud kogemusi;

TULETADES MEELDE, et – nagu on esitatud eesistujariigi 28. septembri 2020. aasta märkuses delegatsioonidele³ – iga-aastane õigusriigidialoog töötati üldasjade nõukogu poolt välja poliitilise ettevõtmisena, mis on praktikas struktureeritud nii, et iga aasta esimesel poolaastal korraldatakse üks sessioon, mille käigus toimuvad järjestikused riigipõhise analüüsi voorud õigusriigi olukorra üle viies liikmesriigis, ning iga aasta teisel poolaastal korraldatakse kaks sessiooni, millest üks on pühendatud õigusriigi üldisele olukorrale liidus ja teine riigipõhisele analüüsile, tuginedes alati komisjoni iga-aastasele õigusriigi olukorda käsitlevale aruandele. Peale selle on justiits- ja siseküsimuste nõukogu töötanud välja mitu spetsiifilist temaatilist arutelu õigusriigi küsimustes;

Euroopa Liidu Nõukogu

1. kordab, et Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide 2014. aasta järeldused õigusriigi põhimõtte austamise tagamise kohta on endiselt kehtivad;
2. nõustub, et nõukogu iga-aastane õigusriigidialoog on osutunud kasulikuks vahendiks, võimaldades liikmesriikidel pidada konstruktiivset arutelu ja jagada oma parimaid tavaid ja saadud kogemusi;

¹ 17014/14.

² 14173/19.

³ 11094/20.

3. kinnitab uuesti 2014. aasta järel dustes loetletud põhimõtteid, eelkõige objektiivsust, mittediskrimineerimist ja kõikide liikmesriikide võrdset kohtlemist, erapooletust ja tõenditel põhinevat lähenemisviisi, mis ei piira pädevuse jaotamise põhimõtet, liikmesriikide rahvusliku identiteedi austamist, mis moodustab lahutamatu osa nende poliitilistest ja põhiseaduslikest põhistruktuuridest, sealhulgas piirkondliku ja kohaliku omavalituse tasandil, ja riigi põhifunktsioone, sealhulgas riigi territoriaalse terviklikkuse tagamist, avaliku korra säilitamist ja riigi julgeoleku kaitsmist; ning kohustub nendest põhimõtetest lojaalse koostöö vaimus jätkuvalt kinni pidama;
4. märgib, et selle poliitilise dialoogi arendamist jätkatakse viisil, mis täiendab kõikide ELi institutsioonide ja rahvusvaheliste organisatsioonide tegevust, vältides dubleerimist ning võttes arvesse kõnealuses valdkonnas olemasolevaid vahendeid ja oskusteavet;
5. märgib, et kogu dialoogi organiseerimise ja läbiviimise jooksul tagab eesistujariik jätkuvalt, et eespool punktides 3 ja 4 loetletud dialoogi põhimõtteid on täielikult austatud;
6. rõhutab, et selle poliitilise dialoogi praegune sisu ja ülesehitus on võimaldanud pidada tugevamat, rohkem tulemustele orienteeritud ja paremini struktureeritud dialoogi ning et selle ettevalmistamine on olnud süstemaatilisem. Dialoogi praegune formaat, sealhulgas üldised arutelud ja riigipõhised sessioonid, on muutnud dialoogi praktikas tulemuslikumaks, võimaldades teha iga-aastaseid kokkuvõtteid õigusriigi olukorra ja peamiste arengute kohta. See hõlbustab põhjalikke, sisulisi ja interaktiivseid poliitikaarutelusid, mis üldjoontes keskenduvad õigusriigi olukorrale liikmesriikides ja kogu liidus;
7. märgib, et kuigi dialoogi praegust sisu ja ülesehitust saab pidada rahuldavaks, tuleks seda veelgi parandada, et kajastada veel paremini nõukogu kohustust tugevdada õigusriiki ning panustada uute ja olemasolevate õigusriigiga seotud väljakutsete ennetamisse, tehes seda kaasaval ja konstruktiivsel viisil arutelude pidamise ning parimate tavade ja saadud kogemuste jagamise teel;
8. kohustub jätkama üldiste horisontaalsete arutelude korraldamist aasta teises pooles ning riigipõhiste arutelude korraldamist kolm korda aastas (kaks korda esimesel poolaastal ja üks kord teisel poolaastal), keskendudes igal korral olukorrale neljas liikmesriigis;
9. kohustub pühenduma dialoogis vähemalt nelja järgmise õigusriigi samba analüüsimisele: kohtusüsteem, korruptsioonivastane raamistik, meedia mitmekesisus ja meediavabadus ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteemiga seotud muud institutsioonilised küsimused. See ei piira kõnealuse dialoogi raames laiapõhjalisemate arutelude pidamist üldasjade nõukogus;
10. märgib, et praktikas põhineb see dialoog ka edaspidi komisjoni iga-aastaselt õigusriiki käsitleval aruandel, luues sünergiaid institutsioonide vahel, ning märgib aruande soovitude arvessevõtmist kui viisi rõhutada konkreetseid küsimusi, mis nõuavad liikmesriikidelt lisatähelepanu;

11. kutsub komisjoni üles jätkuvalt tagama liikmeriikide tiheda kaasamise iga-aastase aruande koostamisse ja nendega dialoogi pidamise selles protsessis ning jätkuvalt täiustama aruande koostamist ennast, võttes arvesse dialoogi aluseks olevaid põhimõtteid;
12. märgib, et dialoog võib saada kasu ka rahvusvaheliste avalik-õiguslike organisatsioonide tähelepanekutest, kui neid võetakse arvesse komisjoni iga-aastases õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes, ning et need on abistavateks, kuid väärtuslikeks täiendavateks teabeallikateks, pidades eelkõige silmas Euroopa Nõukogu ja selle organite seisukohti, mille väärtust on muuhulgas tunnistanud ka nõukogu oma 30. jaanuari 2023. aasta järeldustes⁴, Euroopa Kohus ja komisjon⁵;
13. nõustub, et lisaks dialoogi korraldamisele võib eesistujariik kaaluda ka sagedasemate interaktiivsete arvamustevahetuste pidamist, nagu õigusriigi teemadel korraldatavad seminarid asjakohaste sidusrühmadega, eeskätt kodanike, kodanikuühiskonna, parlamendiliikmete, kohalike omavalitsuste, akadeemiliste ringkondade, sotsiaalpartnerite ja ajakirjanikega;
14. tunnistab üldasjade nõukogu horisontaalset rolli ja vastutust selle dialoogi pidamisel ning justiits- ja siseküsimuste nõukogu täiendavat rolli spetsiifilistes temaatilistes aruteludes selliste õigusriigiküsimuste üle, mis kuuluvad tema eksperditeadmiste alla, järgides kaasavat lähenemisviisi ja võttes asjakohasel juhul arvesse arutelusid üldasjade nõukogus;
15. märgib, et üldasjade nõukogu istungil peetava dialoogi järelmeetmena võiks üldasjade nõukogus korraldada arutelusid ühel või mitmel konkreetsel õigusriiki puudutaval horisontaalsel teemal, kui seda peetakse asjakohaseks ja vajalikuks;
16. nõustub, et järgmised eesistujariigid jätkavad liikmesriikide kokkukutsumist nõukogus peetavaks õigusriigidialoogiks vastavalt eespool kokkulepitud formaadile ja sagedusele, ning lepib kokku uue hindamise tegemises 2027. aasta lõpuks, võttes arvesse dialoogi käigus saadud kogemusi.

⁴ 5422/23.

⁵ 11217/19.

ITAALIA AVALDUS

Itaalia tervitab iga-aastase õigusriigidialoogi hindamist käsitlevate nõukogu järelduste vastuvõtmist ning toetab 2014. aastal Itaalia eesistumise ajal algatatud vastastikuse dialoogi põhist lähenemisviisi, mis on aluseks iga-aastasele õigusriigi alasele tööle, pidades silmas Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste täielikku austamist ja üksmeelset edendamist.

Itaalia märgib siiski, et käimasolev dialoog ja parimate tavade vahetamine liikmesriikide vahel ja Euroopa Liidu institutsioonidega õigusriigi teemal kujutab endast mitteametlikku jagamise ja vastastikuse vastutuse protsessi liikmesriikide vahel, mis on jätkuvalt eelkõige poliitiline, ennetav ja õiguslikult mittesiduv. Oleme jätkuvalt seisukohal, et selline lähenemisviis, mis põhineb konstruktiivsel valitsustevahelisel koostööl ja nõukogu kesksel rollil, peaks olema eelistatuim.

Sellel seoses toetab Itaalia paindlikkust, mida pakub järeldustega loodud vastastikuse hindamise mehhanism, mis põhineb objektiivsuse, mittediskrimineerimise ja liikmesriikide võrdse kohtlemise kriteeriumidel – elementidel, mis on olulised, et vältida automaatseid karistusi, mis ei ole proportsionaalsed ega õiglased. See protsess jääb eraldiseisvaks aluslepingutes õigusriigi põhimõtte rikkumiste tuvastamiseks ja haldamiseks ette nähtud õiguslikest vahenditest ning praegu läbiräägitava mitmeaastase finantsraamistikuga seotud rahastamise tingimuslikkuse klauslitest; nendega seoses on jätkuvalt oluline säilitada ja isegi tugevdada liikmesriikide juhtivat rolli ja täielikku poliitilist vastutust.